

Przedmiotowy System Oceniania
z muzyki dla klas IV – VII
Szkoła Podstawowa w Terpentynie

Muzyka jako przedmiot artystyczny wymaga specyficznego podejścia do sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia. Ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować młodego człowieka do nauki i działań muzycznych.

Przy ocenianiu trzeba uwzględnić różne formy aktywności ucznia (odtworzenie, muzykowanie, tworzenie), przy czym nie należy oceniać jego zdolności, a jedynie jego postępy i zaangażowanie oraz włożoną przez niego pracę. Ważna jest również informacyjna funkcja oceny. Powinna ona bowiem zaznajamiać ucznia (oraz osoby zainteresowane, np. jego rodziców bądź opiekunów) z postępami, jakich dokonał w danym okresie.

I. OGÓLNE ZASADY OBOWIĄZUJĄCE NA LEKCJACH MUZYKI

1. Uczeń jest zobowiązany być obecnym na lekcji i aktywnie w niej uczestniczyć.
2. Uczeń ma obowiązek posiadać potrzebne do lekcji pomoce naukowe, takie jak: podręcznik, zeszyt do nut, flet.
3. Uczeń powinien być przygotowany do zajęć i mieć odrobioną pracę domową.
4. W przypadku nieobecności na lekcji uczeń jest zobowiązany do uzupełnienia braków wiedzy oraz zaległości w zeszycie przedmiotowym, zgłosić ten fakt nauczycielowi.
5. Usprawiedliwiona nieobecność ucznia na ostatniej lekcji automatycznie usprawiedliwia jego nieprzygotowanie do zajęć. Wyjątkiem jest udział w sprawdzianach i odpowiedziach ustnych (śpiew, granie na instrumencie), które były zapowiedziane w trakcie jego obecności w szkole i obejmują jednostki tematyczne, na których uczeń był obecny.
6. Uczniowie nieobecni na sprawdzianach kompleksowych mają prawo napisania go w ciągu dwóch tygodni, a w przypadku dłuższej nieobecności usprawiedliwionej, w terminie uzgodnionym przez nauczyciela.
7. Nie ocenia się uczniów na najbliższych zajęciach po ich dłuższej usprawiedliwionej nieobecności w szkole.
8. Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do zajęć dwa razy w semestrze. Nieprzygotowanie winno być zgłaszane na początku lekcji. Nie może jednak ono

dotyczyć zapowiedzianego wcześniej sprawdzianu lub zadania. Każde kolejne nieprzygotowanie w rezultacie oznacza ocenę niedostateczną. Zgłoszone nieprzygotowanie do zajęć nie zwalnia od czynnego udziału w lekcji oraz nie wyklucza oceny za bieżącą pracę lekcyjną.

9. Każdy uczeń ma prawo poprawy oceny, z zastrzeżeniem, że poinformuje o tym nauczyciela i umówi się z nim na poprawę w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni. Ocenę można poprawić tylko raz.
10. Nauczyciel ma prawo dokonać sprawdzianu pisemnego, obejmującego materiał trzech lekcji lub materiał obejmujący więcej niż trzy lekcje, (sprawdzian kompleksowy) zrealizowanego w czasie całego semestru, informując wcześniej uczniów o terminie i zakresie materiału objętego sprawdzianem, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. W przypadku, gdy sprawdzian obejmuje wiadomości z ostatniej lekcji nauczyciel nie ma obowiązku informowania uczniów o zaplanowanym sprawdzianie.
11. Każdy uczeń powinien otrzymać w ciągu semestru minimum cztery oceny. W uzasadnionych przypadkach (długotrwała usprawiedliwiona nieobecność ucznia) nauczyciel może odstąpić od tego wymogu.

II. OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

Wiedza:

Znajomość wybranych pojęć, terminów muzycznych oraz zagadnień z zakresu kultury muzycznej w szczególności z zakresu historii muzyki (epoki, kierunki i ich przedstawiciele), polskich tańców narodowych, instrumentoznawstwa, zasad muzyki i notacji nutowej oraz rozumienie ich znaczenia, swobodne posługiwanie się właściwą terminologią, znajomość budowy typowych form muzycznych.

Umiejętności:

Wykorzystanie poznanych pojęć, terminów i zagadnień muzycznych w praktyce, wykorzystywanie ww. w trakcie wykonywania i słuchaniu muzyki, prowadzenia rozmów o muzyce oraz poszukiwaniu informacji o muzyce.

Wykonywanie utworów muzycznych wokalnych oraz instrumentalnych poprawnie pod względem melodycznym i rytmicznym, z ciekawą interpretacją (w tym: śpiew, ćwiczenia rytmiczne, gra na instrumencie – flet, dzwonki chromatyczne), wykonywanie tańców, improwizowanie i komponowanie prostych struktur dźwiękowych i układów taneczno-ruchowych, przedstawianie cech i charakteru słuchanych i wykonywanych utworów słowami lub innymi środkami ekspresji.

Analiza i interpretacja tekstów kultury:

Interpretowanie wykonywanych utworów zgodnie z tekstem, charakterem i funkcją; słuchanie muzyki, rozpoznawanie, rozróżnianie i omawianie jej cech i budowy, przedstawianie własnego stosunku do słuchanego i wykonywanego repertuaru.

Postawa - stosunek do przedmiotu:

Sumienność w wykonywaniu obowiązków ucznia (przygotowanie do zajęć), punktualność, usprawiedliwianie nieobecności, stosowanie się do poleceń, zdyscyplinowanie w trakcie lekcji, poprawne, systematyczne i estetyczne prowadzenie zeszytu przedmiotowego, aktywność i zaangażowanie w trakcie zajęć lekcyjnych, podejmowanie i wykonywanie dodatkowych zadań poszerzających zakres wiedzy i umiejętności, wysiłek wkładany w przewyciężanie trudności.

III. PRZYGOTOWANIE UCZNIĄ DO ZAJĘĆ

- podręcznik
- zeszyt przedmiotowy
- flet lub inne instrumenty
- znajomość zrealizowanych na lekcjach tematów
- dokończenie prac rozpoczętych w trakcie lekcji
- wykonanie pracy domowej

Po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem podręczniki mogą być przynoszone tak, aby w trakcie lekcji na jednej ławce znajdował się jeden egzemplarz. Nieobecność właściciela podręcznika stanowi jednak dla współużytkownika brak usprawiedliwienia i nie zwalnia go od czynnego udziału w lekcji. Brak własnego podręcznika nie zwalnia od wykonania pracy domowej, do której jest on niezbędny.

IV. OSIĄGNIĘCIA UCZNIĄ

1. Stosuje podstawowe pojęcia muzyczne poznane na lekcji.
2. Wykorzystuje w śpiewie oraz w grze na instrumentach znajomość pojęć i terminów muzycznych określających podstawowe elementy muzyki.
3. Odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej.
4. Poprawnie używa nazw podstawowych instrumentów muzycznych, głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) i zespołów wykonawczych (np. chór, orkiestra).
5. Określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych (poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka).
6. Korzysta z multimedialnych źródeł muzyki i informacji o muzyce.

7. Śpiewa ze słuchu (powtarza wzór lub powtarza i wykonuje z pamięci) lub z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a capella, z towarzyszeniem instrumentu) piosenki z repertuaru dziecięcego i popularnego, wybrane pieśni patriotyczne, kanony.
8. Gra na instrumentach ze słuchu i z wykorzystaniem nut (solo i w zespole) melodie, schematy rytmiczne, proste utwory i akompaniamenty (uczeń gra na jednym lub kilku instrumentach, do wyboru: flet prosty, dzwonki, instrumentarium perkusyjne Orffa).
9. Odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, wykonuje kroki, figury i układy taneczne tańców ludowych (szczególnie własnego regionu) oraz podstawowe kroki wybranych tańców towarzyskich.
10. Tworzy proste struktury rytmiczne, sygnały dźwiękowe, swobodne akompaniamenty, prosty dwugłos.
11. Tworzy improwizacje ruchowe do muzyki.
12. Tworzy według ustalonych zasad improwizacje wokalne i instrumentalne (ćwiczenia wykonuje samodzielnie i pod kierunkiem nauczyciela z wykorzystaniem instrumentów).
13. Tworzy wypowiedzi o muzyce za pomocą środków pozamuzycznych - odzwierciedla graficznie cechy muzyki i form muzycznych, rysuje, maluje obrazy i układa teksty do muzyki, opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.
14. Świadomie odbiera muzykę – słucha (słuchanie analityczne, ukierunkowane przez nauczyciela na wybrane cechy utworu) wybranych dzieł literatury muzycznej (od średniowiecza do XX w.) oraz dla muzyki jazzowej i rozrywkowej, słucha polskich pieśni patriotycznych oraz utworów ludowych w postaci oryginalnej i stylizowanej.
15. Rozpoznaje cechy i budowę utworu muzycznego: określa nastrój, tempo, dynamikę, wyróżnia formę muzyczną AB, ABA.
16. Zna postać Fryderyka Chopina i innych sławnych kompozytorów polskich i zagranicznych omawianych na lekcji.

V. ZASADY I SPOSOBY OCENIANIA UCZNIÓW NA LEKCJACH MUZYKI

Ocenię podlegają następujące formy aktywności ucznia:

- wypowiedź ustna, umiejętność dyskusji
- śpiew solo i w grupie
- realizacja ćwiczeń słuchowych, rytmicznych, melodycznych
- granie na instrumencie /instrumentach/ perkusyjnych i melodycznych, wykonanie

akompaniamentu rytmicznego, wykonanie w zespole odpowiedniej partii instrumentalnej

- realizacja form muzyczno-ruchowych; ćwiczenia o charakterze choreograficznym
- umiejętność analitycznego słuchania muzyki w oparciu o poznane zasady muzyki, wiedzę z zakresu kultury muzycznej, a także w powiązaniu z innymi działaniami muzycznymi, np. ze śpiewem i grą na instrumentach
- kartkówka, jako forma odpowiedzi
- praca kontrolna (np. test wiedzy, test słuchowy, praca klasowa)
- aktywność i zaangażowanie na lekcji
- zadania domowe
- uzgodnione wcześniej samodzielne oraz zespołowe prace dodatkowe powiązane z realizowanym programem nauczania - wykonywane w trakcie lekcji lub w warunkach pozalekcyjnych (np. prezentacje, projekty, wykonanie pomocy dydaktycznych, przygotowywanie na lekcję materiałów na określony temat)
- udział w szkolnych zajęciach pozalekcyjnych wymagających dużego zaangażowania muzycznego
- szczególne osiągnięcia na forum klasy i szkoły
- zeszyt przedmiotowy (kryteria: poprawność treści, systematyczność prowadzenia, czytelność i przejrzystość, staranność i estetyka).

Uczeń ma prawo do otrzymania bieżącej informacji na temat swoich postępów wraz ze wskazaniem kierunków poprawy.

Dokumentowanie oceniania odbywa się poprzez zapisy w dzienniku.

Na początku każdego roku szkolnego uczniowie zostają zapoznani z zasadami i kryteriami oceniania na lekcjach muzyki. Fakt ten jest odnotowany w dzienniku.

Ogólne kryterium oceniania ze śpiewu:

Ocena celująca – uczeń zaśpiewał piosenkę z pamięci (tekst bezbłędnie), poprawnie pod względem intonacyjnym, rytmicznym, z pełnym zaangażowaniem.

Ocena bardzo dobra – utwór wykonany z pamięci poprawnie intonacyjnie, rytmicznie, bez pomyłek w tekście, ale bez zaangażowania.

Ocena dobra – uczeń wykonał piosenkę bez pomyłek w tekście, zachowując ogólny jej charakter.

Ocena dostateczna – piosenka wykonana częściowo niepoprawnie pod względem intonacji, rytmu, mogą też pojawić się błędy w tekście.

Ocena dopuszczająca – uczeń zaśpiewał piosenkę w dużej mierze przy pomocy

nauczyciela.

Ocena niedostateczna – uczeń odmówił zaśpiewania piosenki.

Ogólne kryterium oceniania z gry na flecie lub innym instrumencie dla klas IV- VII:

Ocena celująca – uczeń wykonał bezbłędnie utwór z lub spoza programu nauczania lub utwór wybrany przez nauczyciela. Prawidłowo odczytał zapis nutowy uwzględniając melodię, rytm a także tempo i dynamikę utworu.

Ocena bardzo dobra – uczeń wykonał utwór z programu nauczania w sposób prawidłowy, zachowując właściwy zapis nutowy i rytm.

Ocena dobra – wykonanie przez ucznia utworu z niewielkimi błędami np. rytmicznymi, zachowując ogólny charakter utworu.

Ocena dostateczna – utwór wykonany częściowo niepoprawnie pod względem melodycznym i rytmicznym.

Ocena dopuszczająca – utwór wykonany w dużej mierze w sposób nieprawidłowy, tj. zachwiana struktura melodyczna i rytmiczna.

Ocena niedostateczna – uczeń nie podjął się zagrania żadnego utworu.

Dostosowanie wymagań dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych:

Wymagania dostosowuje się indywidualnie na podstawie dokumentów wydanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną. Dopuszcza się m.in.:

- mylenie i trudności w wysławianiu się,
- wydłużony czas odpowiedzi,
- problemy z koncentracją i nieśmiałością,
- problemy z poznawaniem kształtów, różnicowaniem zjawisk dźwiękowych,
- problemy manualne
- problemy z koordynacją słuchowo-wzrokowo-ruchową,
- inne trudności specyficzne dla przedmiotu.

Wsparcie polega m.in. na:

- wydłużeniu czasu przeznaczonego na ćwiczenia,
- wydłużeniu czasu pisania prac kontrolnych,
- odpytywaniu oraz wykonywaniu ćwiczeń poza forum klasy,
- powtarzaniu poleceń i upewnianiu się, czy zostały dobrze przez ucznia zrozumiane,
- pomocy w selekcjonowaniu wiadomości,
- mobilizowaniu i wzmacnianiu pozytywnym ucznia.

VI. OGÓLNE KRYTERIA OCEN W KLASACH IV – VII:

Wymagania na poszczególne oceny dostosowane są do programu i materiału nauczania dla odpowiednich etapów edukacji muzycznej.

Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności zawarty w programie nauczania;
- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- na zajęciach lekcyjnych systematycznie wykazuje się znaczącą nadwyżką wiedzy i umiejętności w stosunku do wymagań programowych;
- przygotowując się do zajęć korzysta z dodatkowych źródeł;
- wykazuje inicjatywę i kreatywność oraz szczególne zainteresowania muzyką, również poza lekcjami; samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
- systematycznie i z zaangażowaniem uczestniczy w formach pozalekcyjnej aktywności muzycznej (zespół wokalny, chór);
- bierze udział w konkursach muzycznych oraz aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i regionu.

Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności zawarty w programie nauczania i wykorzystuje w praktyce wszystkie określone w programie wiadomości i umiejętności;
- zna przewidzianą programem literaturę muzyczną w stopniu bardzo dobrym (tytuły dzieł, nazwiska ich twórców, aparat wykonawczy, kojarzy dzieło z reprezentowaną przez nie epoką muzyczną, a także potrafi odnieść się do wysłuchanych kompozycji subiektywnie);
- rozpoznaje aparat wykonawczy w słuchanych utworach, potrafi opisać instrumenty, zna ich wygląd i zastosowanie;
- rozpoznaje polski folklor muzyczny, tańce narodowe i pieśni patriotyczne, a także potrafi je scharakteryzować;
- potrafi bezbłędnie i z właściwą interpretacją zaśpiewać solo wszystkie pieśni objęte programem nauczania z uwzględnieniem pieśni śpiewanych na pamięć;
- potrafi bezbłędnie i z właściwą interpretacją wykonać na dzwoneczkach chromatycznych objęte programem melodie – z zachowaniem prawidłowego aparatu gry;

- potrafi bezbłędnie wykonać na wybranym szkolnym instrumencie perkusyjnym akompaniamenty rytmiczne do objętych programem pieśni/piosenek oraz tworzyć proste akompaniamenty rytmiczne do znanych melodii;
- samodzielnie i systematycznie odrabia zadania domowe;
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy, a także dba o jego estetykę;
- bierze udział w dyskusjach na temat muzyki i potrafi uzasadnić swoje wybory;
- chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach muzycznych na terenie szkoły i poza nią.

Ocenę dobrą (4), otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej oraz stosuje je w praktyce (w stopniu dobrym opanował wiedzę z zakresu historii muzyki (potrafi scharakteryzować epoki muzyczne, zna najwybitniejsze postacie z historii muzyki i wymienia przykłady ich dzieł, rozpoznaje formy i style muzyczne, swobodnie operuje terminologią muzyczną);
- zna przewidzianą programem literaturę muzyczną w stopniu dobrym (tytuły dzieł, nazwiska ich twórców oraz kojarzy je z epoką muzyczną, w której powstały);
- rozpoznaje wygląd oraz brzmienia charakterystycznych instrumentów symfonicznych;
- rozpoznaje polski folklor muzyczny, tańce narodowe i pieśni patriotyczne;
- aktywnie uczestniczy w działaniach muzycznych na lekcji;
- właściwie posługuje się terminologią przedmiotową i rozwiązuje typowe problemy;
- poprawnie i systematycznie odrabia prace domowe;
- poprawnie prowadzi zeszyt przedmiotowy;
- potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela i poprawnie pod względem muzycznym zaśpiewać solo poznane pieśni na wyższym poziomie trudności - w tym kilka piosenek z pamięci;
- potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela wykonać na dzwonkach chromatycznych objęte programem melodie – z uwzględnieniem właściwej interpretacji i z zachowaniem prawidłowego sposobu gry;
- potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela wykonać na instrumentach perkusyjnych (ew. wyklaskać) akompaniament rytmiczny do piosenki śpiewanej przez siebie/przez grupę.

Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- dysponuje przeciętną wiedzą w zakresie materiału przewidzianego w podstawie programowej, w jego wiadomościach są luki;
- opanował podstawowe wiadomości z historii muzyki (zna nazwy epok muzycznych, potrafi podać przykładowe dzieła muzyczne z poszczególnych epok oraz nazwiska najwybitniejszych kompozytorów, zna nazwy form muzycznych oraz podstawową terminologię muzyczną);
- zna przewidzianą programem literaturę muzyczną w stopniu podstawowym; rozpoznaje niektóre instrumenty muzyczne z wyglądu i brzmienia; rozpoznaje niektóre z polskich tańców narodowych;
- uczestniczy w ćwiczeniach i zabawach muzycznych oraz współpracuje w grupie;
- zadania na średnim stopniu trudności wykonuje z pomocą nauczyciela;
- nie zawsze potrafi zastosować poznaną wiedzę w praktyce;
- czytelnie, choć nie zawsze systematycznie, prowadzi zeszyt przedmiotowy;
- niesystematycznie odrabia prace domowe;
- potrafi zaśpiewać solo przy pomocy nauczyciela kilka pieśni na niższym poziomie trudności;
- potrafi z pomocą nauczyciela wykonać na instrumencie/dzwonkach chromatycznych objęte programem melodie na niższym poziomie trudności;
- potrafi przy pomocy nauczyciela wykonać na instrumentach perkusyjnych (ew. wykłaskać) prosty akompaniament rytmiczny do piosenki.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- dysponuje elementarną wiedzą i umiejętnościami określonymi w podstawie programowej;
- przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać podstawowe zadania przewidziane programem nauczania, o najmniejszym stopniu trudności;
- potrafi zaśpiewać minimum jedną z poznanych na lekcji piosenek/pieśni;
- potrafi wykłaskać proste schematy rytmiczne oraz wykonać akompaniament rytmiczny do piosenek;
- podejmuje próbę śpiewu i gry na instrumentach;
- posiada zeszyt przedmiotowy; wykazuje chęć do nauki.

Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania;
- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz żadną aktywnością muzyczną;
- wykazuje lekceważący stosunek do przedmiotu;
- nie opanował żadnych umiejętności muzycznych,
- jest często nieprzygotowany do lekcji;
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego, nie uzupełnia ćwiczeń;
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny.

Uwaga! Ocena niedostateczna nie może wynikać z braku predyspozycji lub uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako reakcję na postawę ucznia wyrażającego niechęć do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz wykazującego brak zaangażowania mimo szeregu prób aktywizacji podejmowanych przez nauczyciela.

VII. SPOSOBY INFORMOWANIA O OSIĄGNIĘCIACH EDUKACYJNYCH UCZNIÓW:

1. Zagrożenie oceną niedostateczną przy klasyfikacji zgłaszane jest uczniowi, wychowawcy, rodzicom, opiekunom prawnym na miesiąc przed klasyfikacją.
2. Oceny pozytywne również podawane są na miesiąc przed klasyfikacją.
3. Uczeń może poprawić niedostateczną ocenę semestralną lub roczną przedstawiając uzupełniony zeszyt przedmiotowy oraz zaliczając wyznaczoną przez nauczyciela partię materiału, jak również wykonując określone pieśni lub piosenki.
4. Wyniki osiągnięć edukacyjnych ucznia udostępniane są tylko osobom upoważnionym do ich poznania.

Urszula Muszelska